

فتنه «خودزنی» در کمین خیز تاریخی

سید حسین موسویان

پژوهشگر ارشد دانشگاه پرینستون آمریکا

برجام و شکسته شدن ساختار بین‌المللی تحریم‌ها، فرصت‌های بزرگ و کم سابقه‌ای برای ایجاد یک تحول کلان اقتصادی در پیش روی ایران قرار داده است. اخیراً سازمان سیا در وبسایت خود نوشته که برجام باعث افزایش ۲۵.۵ میلیارد دلار ذخایر ارزی ایران در سال ۲۰۱۶ شده، میزان نقدینگی ایران به ۱۳۵.۵ میلیارد دلار بالغ شده و ایران با این حجم از نقدینگی هم‌اکنون هفدهمین قدرت اقتصادی دنیا است.

یکی از اهداف جنگ‌ها در جهان اسلام از جمله تحمیلی هشت ساله، حمله نظامی به کویت و یمن و لیبی، از بین بردن نقدینگی بالای کشورهای اسلامی از جمله ایران، عراق، کویت، عربستان و لیبی بوده است. تغییر رشد منفی ۶/۷ درصد به مثبت ۷ درصد ظرف چهار سال، مهار تورم ۴۰ درصد، ارتقای جایگاه منطقه‌ای و بین‌المللی ایران و غیره، رنگ خطر را برای صهیونیسم و استکبار جهانی به صدا در آورده است.

طبق گزارش پایگاه امریکن اینترنست آمریکا، چین، ژاپن، روسیه، آلمان و هند در رده‌های اول تا ششم قرار دارند و ایران بعد از این کشورها در رده هفتم قدرتمندترین کشورهای جهان در سال ۲۰۱۷ در رده‌های بالاتر از اسرائیل، متحد نخست آمریکا قرار دارد. در گزارش تصریح شده که توافق هسته‌ای ایران و ۱+۵ (آمریکا، انگلیس، فرانسه، روسیه، چین و آلمان) و قراردادهای این کشور با شرکت‌های هواپیمایی بوئینگ و ایرباس، حامل این پیام برای جامعه جهانی بود که راه ایران برای تجارت باز است و تولیدات نفت این کشور به سطوح قبل

خط قرمز استکبار - صهیونیست این است که ایران نباید برنده تحولات منطقه بوده و به قدرت برتر منطقه تبدیل شود. تردید نباید کرد که مثلث صهیونیسم، اعراب تکفیری، نومحافظه‌کاران آمریکا با شرایط فعلی آمریکا در صدد ضربه زدن به ایران خواهند بود. تیم ترامپ از چند میلیارد دلار بزرگ آمریکا و تعدادی از نومحافظه‌کاران آمریکا تشکیل شده است. در کاخ سفید فلین مشاور امنیت ملی او نقش تعیین‌کننده دارد. او یک افسر نظامی است که عمده تجربه‌اش در واحدهای اطلاعاتی سیستم نظامی آمریکا بوده و تجربه سیاستگذاری ندارد. کوشش ترامپ صهیونیست تمام‌عیاری است که زمام امور خاورمیانه در کاخ سفید را به دست گرفته و نقش تعیین‌کننده‌ای خواهد داشت. بانو مشاور دیگر، یک اسلام‌هراس بزرگی است که پیش‌نویس عمده فرمان‌های اجرایی ترامپ را او تهیه کرده است. او حتی رسانه‌های آمریکا را «اپوزیسیون» خواند و از آنها خواست که دهانشان را ببندند.

در حقیقت نزول آمریکا از دهه ۶۰ با جنگ ویتنام آغاز شد. ترور مارتین لوتر کینگ و رابرت کندی، رسوایی‌های واترگیت، ایران‌گیت و رسوایی اخلاقی بیل کلینتون، جنگ‌های افغانستان و عراق و لیبی همه و همه سیر تشدید بحران‌های اقتصادی - امنیتی - سیاسی و فرهنگی در داخل آمریکا را رقم زده است. اکنون هم ترامپ رئیس‌جمهوری است که

از دوران تحریم بازگشته است. قبل از آن مؤسسه هادسون در آمریکا که یک اندیشکده تحقیقاتی در پیگیری رفتارها و سیاست‌های قدرت‌های بزرگ جهانی است، در تحلیل خود ایران را در کنار هفت کشور آمریکا، چین، روسیه، ژاپن، آلمان، هند و عربستان، به‌عنوان هشتمین قدرت بزرگ نوظهور جهان در سال جدید معرفی کرد. این مؤسسه اذعان می‌کند که موفقیت ایران در تثبیت سیاسی و راهبردی خود به‌عنوان پیامد بزرگ مذاکرات هسته‌ای و لغو تحریم‌ها، قدرت ایران را افزایش قابل توجهی داده و ایران را به یک قدرت تراز جهانی مبدل کرده است. نفوذ ایران در سوریه، لبنان، عراق و یمن از نگاه این مؤسسه، ایران را به‌عنوان یک قدرت تمام‌عیار در خاورمیانه تثبیت کرده است.

در عین حال این مؤسسه معتقد است که به علت شرایط حساس خاورمیانه، امکان تداوم حضور و قدرت برتر در منطقه خاورمیانه وجود ندارد و لذا از میان دو کشور عربستان و ایران که هم‌اینک قدرت‌های هفتم و هشتم جهانی محسوب می‌شوند، یک کشور در سال جاری میلادی از گردونه خارج شده و تنها یکی از این دو کشور به‌عنوان قدرت هفتم جهان، قدرت برتر منطقه خاورمیانه خواهد ماند. این مؤسسه تأکید می‌کند که عربستان در دو سال اخیر از تمامی فاکتورهای قدرت خود برای شکست مذاکرات هسته‌ای و تضعیف کردن ایران استفاده کرد و بویژه با افزایش صادرات نفت و پایین آوردن قیمت نفت تلاش کرد اقتصاد ایران را به نحو قابل ملاحظه‌ای تضعیف کند، اما ایران با پیشبرد موفقیت‌آمیز مذاکرات هسته‌ای و مدیریت مناسب، شرایط را کنترل کرد و بر عکس این سیاست‌ها به بی‌ثبات کردن خود عربستان منجر شده است.

حقیقت این است که کشورهای متحد آمریکا ضعیف و شکننده شده و ایران در آستانه یک خیز بلند تاریخی است.

مزیت‌های دولت روحانی در مهار آمریکا

رنا نصری

کارشناس مسائل بین‌المللی

در صحنه بین‌المللی، مهم‌ترین چالش دولت‌های متوالی ایران همواره مربوط به عملکرد خصومت‌آمیز و بعضاً پر مخاطره ایالات متحده بوده است. در نتیجه، لازم‌ترین و مهم‌ترین خصوصیات هر دولت در ایران، همواره درک درست آن از موضوع «آمریکا» و قابلیت آن در اتخاذ یک سیاست هوشمندانه در مقابل این کشور بوده است. عملکرد سه سال گذشته دولت روحانی نشان داده که این دولت - بویژه در قیاس با دولت‌های گذشته - از چنین درک واقع‌بینانه‌ای برخوردار است. به واقع، دولت روحانی ویژگی‌هایی دارد که نه تنها تاکنون در مهار هزینه‌سازی‌های آمریکا کارآمد بوده، بلکه در دوران ترامپ نیز می‌تواند احیاناً برای ممانعت و خنثی‌سازی برخی سیاست‌های خصومت‌آمیز آن بسیار مفید واقع شود. ویژگی‌های دولت روحانی منحصر به موارد زیر نیست اما تا آنجا که مستقیماً به موضوع آمریکا مربوط می‌شود، این چهار ویژگی نقاط تمایز دولت یازدهم نسبت به دولت‌های گذشته است:

۱

دولت روحانی بر جریان‌های داخلی آمریکا، روابط آنها با یکدیگر و سازوکارهای حقوقی و سیاسی حاکم بر روند تصمیم‌گیری در آن کشور تسلط دارد. نگاه دولت روحانی به ایالات متحده یک نگاه علمی و دقیق است که با رویکرد تک‌بعدی و کلی‌نگر اغلب جریان‌های سیاسی در ایران - که آمریکا را به‌عنوان یک واحد یکپارچه و منسجم می‌نگرد - تفاوت دارد. جریان‌شناسی درست و تسلط دولت روحانی بر دینامیسم سیاسی و سازوکارهای داخلی آمریکا باعث شده که دستگاه دیپلماسی این دولت رفتار آمریکا را «تأثیرپذیر» و «تغییرپذیر» ارزیابی کند، برای خود در برابر ایالات متحده «عاملیت» قائل شود و از «جبرگرایی» حاکم بر سایر جریان‌های سیاسی ایران در قبال آمریکا، فاصله بگیرد. به همین خاطر، دولت روحانی به مراتب بیشتر از سایر دولت‌های ایران موفق

۲

دولت روحانی، با حداقل امکانات لجستیک و تدارکاتی، قادر است در رسانه‌های آمریکا حضور قابل ملاحظه‌ای پیدا کند و در پُر مخاطب‌ترین نشریات این کشور در حد ممکن «صدای ایران» را منعکس کند. به عبارت دیگر، دولت روحانی می‌تواند به صورت نسبتاً مؤثری افکار عمومی آمریکا را با «روایت ایران» از سیاست‌ها و حوادث آشنا کند، به اتهام‌هایی که علیه ایران مطرح می‌شود در پُر مخاطب‌ترین رسانه‌ها پاسخ بدهد، تناقض‌ها و سوءقضاوت‌ها را - به منظور ایجاد شکاف در صحنه سیاست داخلی واشنگتن - عیان کند؛ فضا سازی‌های رایج را - که معمولاً زمینه‌ساز سیاست‌های خصومت‌آمیز و مقدمه تصویب لوایح ضد ایرانی است - تا حد امکان با مانع روبه‌رو کند. از آغاز دولت روحانی تاکنون، شاید ده‌ها مقاله از جانب وزیر امور خارجه ایران، شخص رئیس‌جمهوری و

۳

دولت روحانی با زبان فنی سیاست خارجه و ادبیات ویژه سیاست داخلی آمریکا آشناسی و به همین خاطر قادر است از سوءاستفاده‌ها و بهره‌برداری‌های مغرضانه از اظهارات خود ممانعت کند. این در حالی است که در دولت قبل، یکی از مهم‌ترین ضعف‌های سیاسی و امنیتی ایران - که بعضاً موجب ایجاد اجماع در دستگاه‌های قانونگذار و تصویب قطعنامه‌ها و لایحه علیه ایران می‌شد - امکان بهره‌برداری جریان‌های مغرض از بیانات مقامات ارشد دستگاه اجرایی کشور بود. به‌عنوان مثال،